

DZIAŁANIA NA WZORACH
MICHAŁ BAŁDYGA

Michał Bałdyga (ur. w 1980 r. w Warszawie) – polski artysta, performer, malarz, twórca instalacji. Inicjator kampanii na rzecz pozytywnego postrzegania niepełnosprawności „Wszyscy jesteśmy superbohaterami”.

Ukończył szkołę średnią w Pracowni Wystawiennictwa Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Bielsku-Białej. Absolwent kierunku edukacji artystycznej (2006) oraz projektowania graficznego (2010) Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Na tej samej uczelni obronił doktorat w 2014 r. Obecnie nauczyciel w Niepublicznym Liceum Plastycznym w Cieszynie.

W swoich pracach balansuje na granicy realnego i symbolicznego działania. Bada własny stosunek do zdarzeń oraz do samego siebie: do barier fizycznych, psychicznych i mentalnych. Interesuje go poszukiwanie lub testowanie równowagi na osiach skrajności: porządku i chaosu, symetrii i asymetrii, sacrum i profanum, widzialności i niewidzialności.

Brał udział w szeregu wystaw indywidualnych i zbiorowych.

Michał Bałdyga, fot. Kaśka Jankiewicz

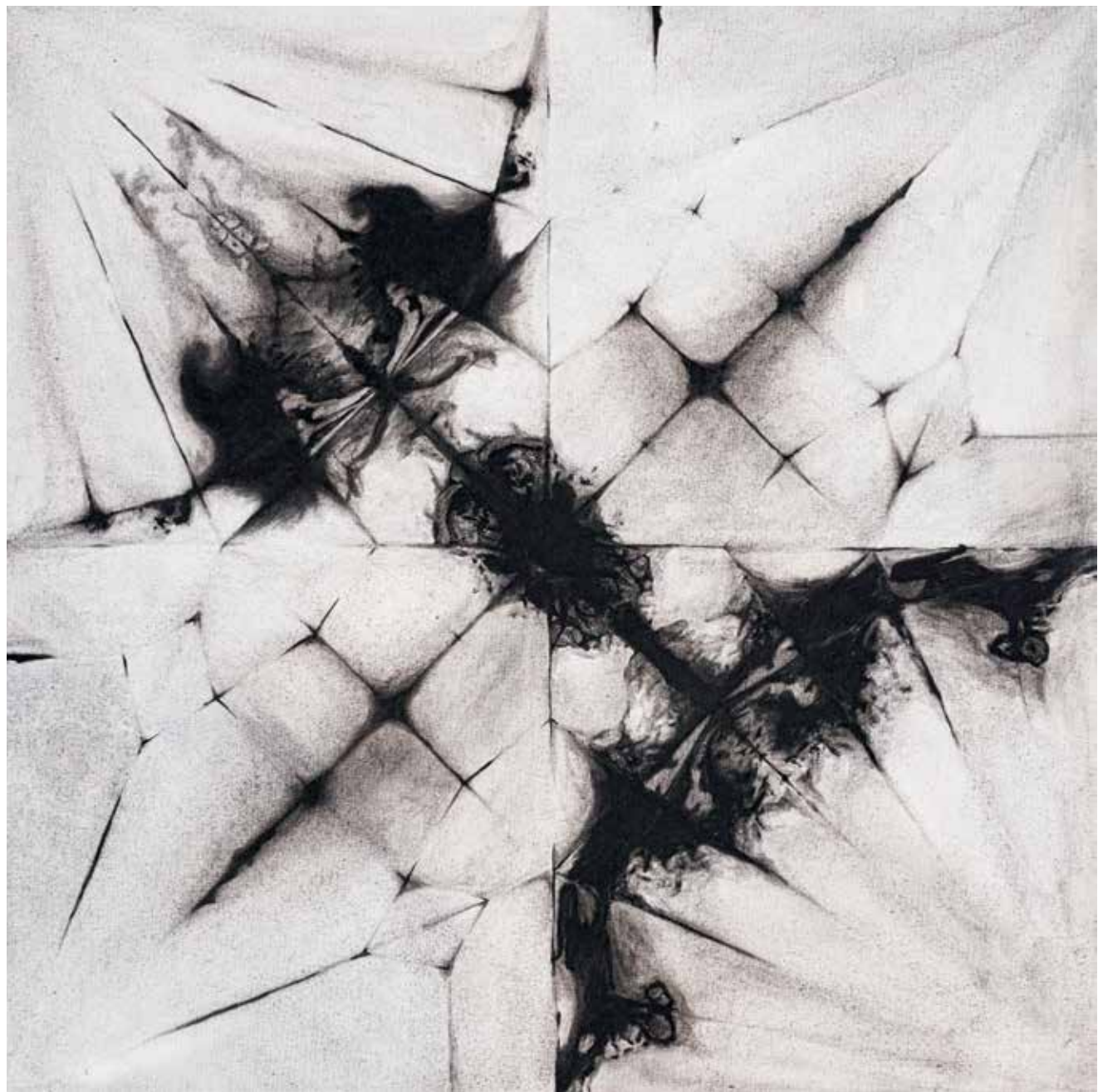
obraz z cyklu „Żurawie”

Na wystawie „Działania na wzorach” Michał Bałdyga przedstawia dwie realizacje, a dokładnie jedną instalację „Poruszona symetria” oraz obiekty z nieustannie realizowanego cyklu „Żurawie”. By wyjaśnić, skąd przyszły inspiracje na te dwie prace i dlaczego wystawiane są razem, trzeba spojrzeć z większego dystansu na praktykę artystyczną tego twórcy.

Michał Bałdyga sięga po bardzo różne środki wyrazu: malarstwo, rysunek, rzeźbę, instalacje, performance czy grafikę. Obiera takie formy wypowiedzi, które wydają się mu najbardziej adekwatne, najbliższe przekazowi artystycznemu, jaki chce osiągnąć. Jako odpowiedzialny artysta zdaje sobie sprawę, że sztuka to ciągle zadawanie pytań i nie zawsze udzielanie na nie odpowiedzi. Jednak jako pojętny uczeń Jana Berdyszaka, doskonale wie, że tak samo przy stawianiu pytań, przy poszukiwaniu, tak i, a może raczej przede wszystkim, przy udzielaniu odpowiedzi, uczciwość twórcza nakazuje być tak blisko prawdy, jak to tylko możliwe. Oznacza to, że jako artysta przywiązuje szczególną uwagę do formy swoich dzieł oraz do sposobów ich ekspozycji. Oznacza to także, że już na etapie powstawania idei stale bada i utrzymuje równowagę między formą a przekazem. Jest to niezwykle dzisiaj rzadka rzetelność w traktowaniu sztuk wizualnych. Dzięki niej wszystkie składowe jego twórczości współgrają ze sobą. Dzieje się tak, ponieważ wspomniana uczciwość postawy artystycznej pozwala Bałdydze widzieć otaczającą go rzeczywistość przez pryzmat najbliższego mu zagadnienia: równowagi.

Michał Bałdyga niestrudzenie szuka jej w miejscach, w których o takową najtrudniej. Obszary jego poszukiwań obracają się bowiem najczęściej na następujących wektorach skrajności: porządku i chaosu, symetrii i asymetrii, sacrum i profanum, widzialności i niewidzialności. Dzięki szczególnemu wyczuleniu zmysłów na tych osiach, artysta wyławia wzory, zasady, schematy, które na pozór przynoszą ze sobą rozwiązania. Jego dodatkowy zmysł pozwala mu zarówno podważać, jak i przeistaczać schematy czy reguły i stosować na nich zabiegi artystyczne.

Tak też stało się z japońskim symbolem tysiąca żurawi (senbazuru). W Japonii wierzą, że żuraw to mistyczna istota żyjąca tysiąc lat. Wiara ta zapoczątkowała tradycję tworzenia żurawi origami, którym przypisywano magiczne cechy. Przez lata przekonania o niezwykłych właściwościach tych ptaków ulegały przemianom, ale niemal wszystkie łączyły się ze spełnianiem życzeń lub przyniesieniem szczęścia. Często pojawiał się przy tym warunek, że tylko złożenie tysiąca żurawi origami zagwarantuje urzeczywistnienie marzeń.

obraz z cyklu „Żurawie”

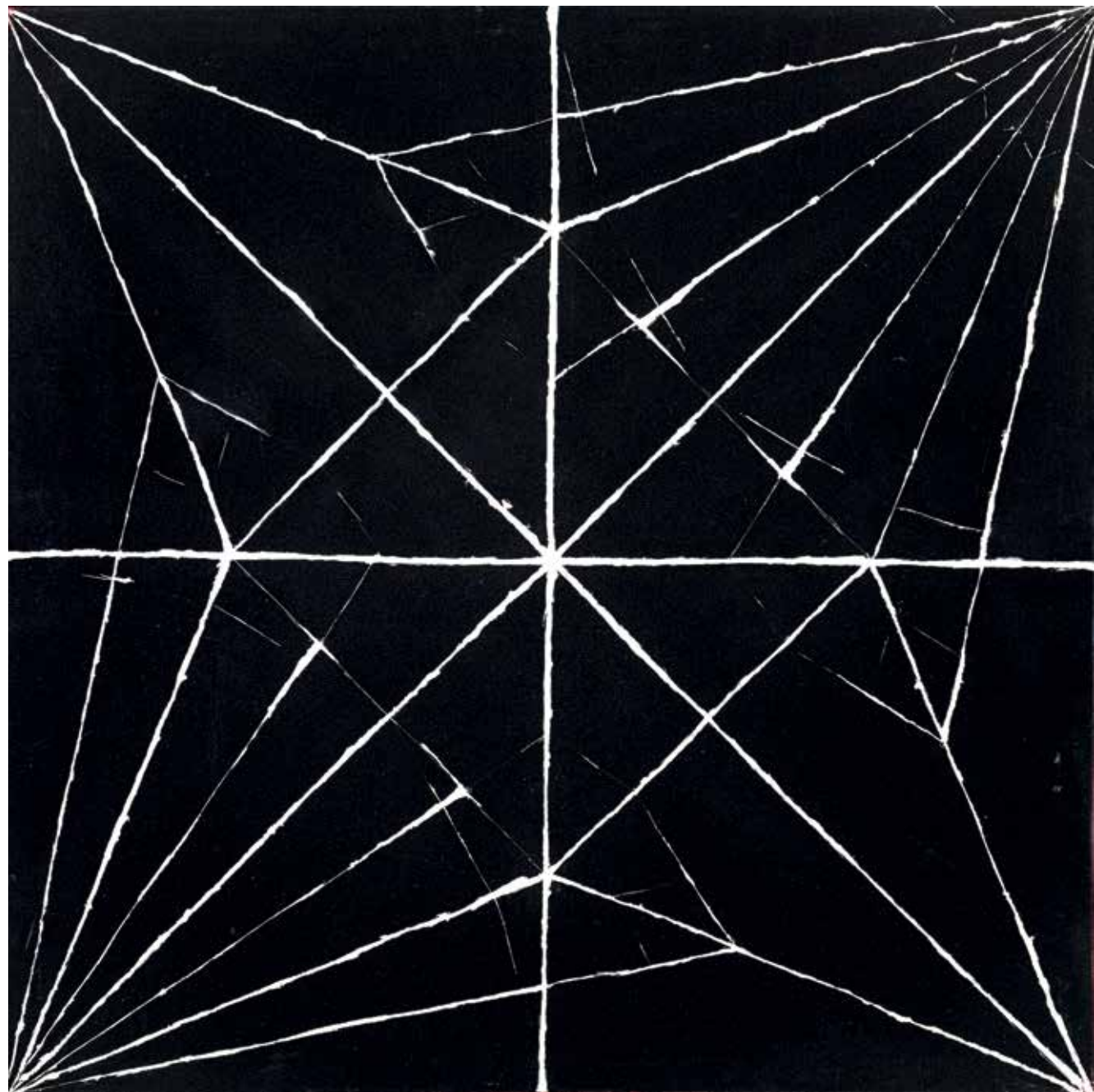
To, co zainteresowało Michała Bałdygę, to nie aspekt życzeniowy mitu, mimo całego jego niezwykle atrakcyjnego bagażu romantycznego, a styk wzoru technicznego z zadaniowością. Artysta dokonał sekcji mitu i rozpoczął pracę na dwóch jego składowych. Skupił się na wzorze powstającym na płaszczyźnie poddanej „zabiegowi” origami. Załamania papieru po rozłożeniu gotowego żurawia w niczym go nie przypominają. Są technicznym zapisem – schematem żurawia – a zarazem zapisem dokonanych czynności. Michał Bałdyga odtwarza ten schemat w formach malarskich, graficznych czy rzeźbiarskich. Szukając właściwych rozwiązań – odpowiedzi, wyznacza sobie zadanie stworzenia tysiąca różnych reprezentacji. Gdyby podążył za mitem, można by uwierzyć, że po wykonaniu tysięcznego wzoru, pozna odpowiedź na stawiane pytania. Znając jednak wcześniej opisaną praktykę artystyczną Michała Bałdygi, wiemy, że to nieprawda. Artysta godzi się z faktem, że dzieło sztuki nie musi być profetyczne, skrajne ani ostateczne. W przeciwieństwie do tradycji modernistycznych i częstej pułapki sztuki współczesnej, w którą wpadają twórcy, chcący, by ich dzieło stało się objawieniem, Michał Bałdyga z pokorą przyjmuje rzeczywistość jako nieskończony proces. Zamienia eksperymenty w rytuał zadawania pytań i cierpliwego oczekiwania odpowiedzi.

obraz z cyklu „Żurawie”

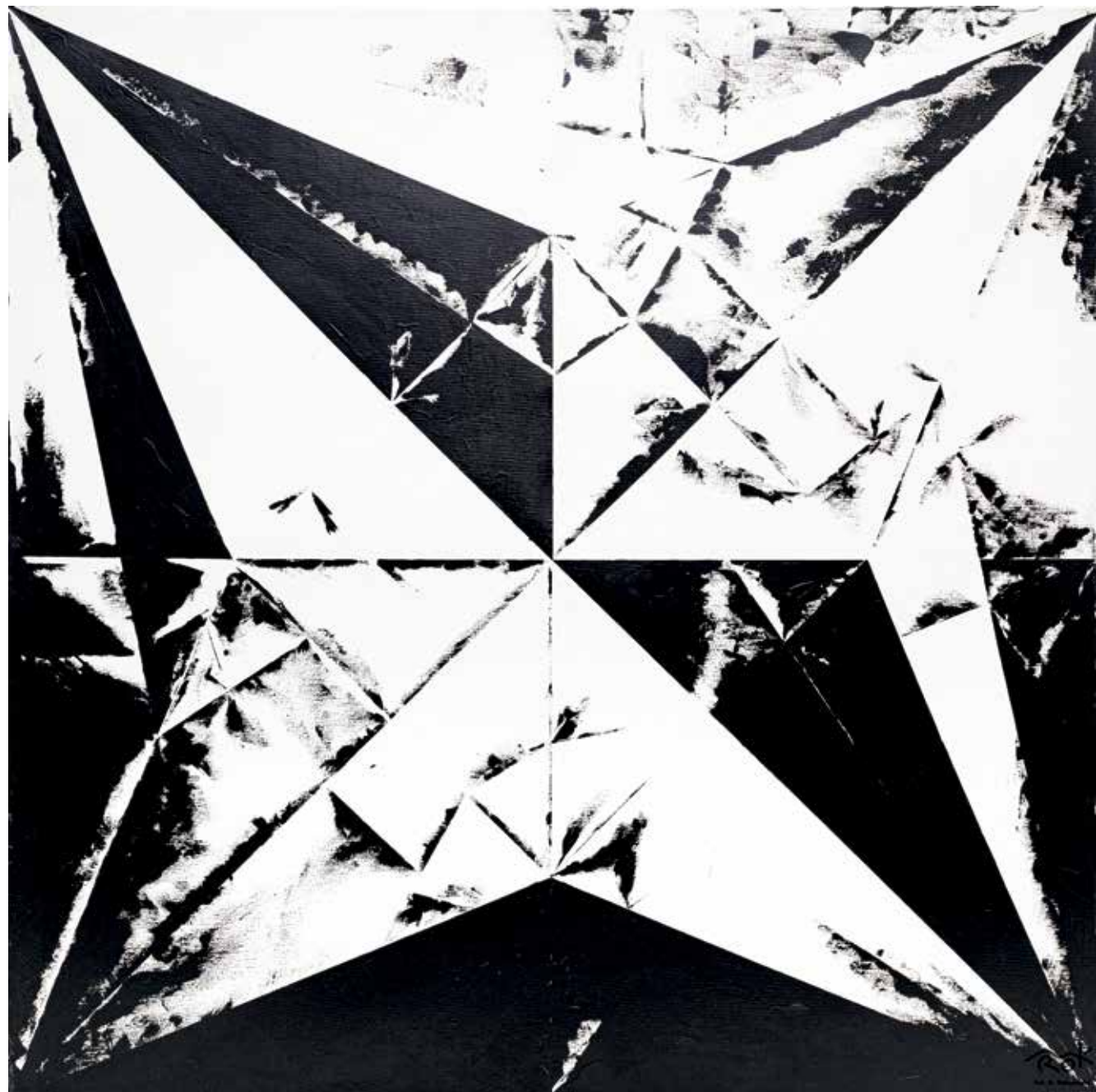
obraz z cyklu „Żurawie”

obraz z cyklu „Żurawie”

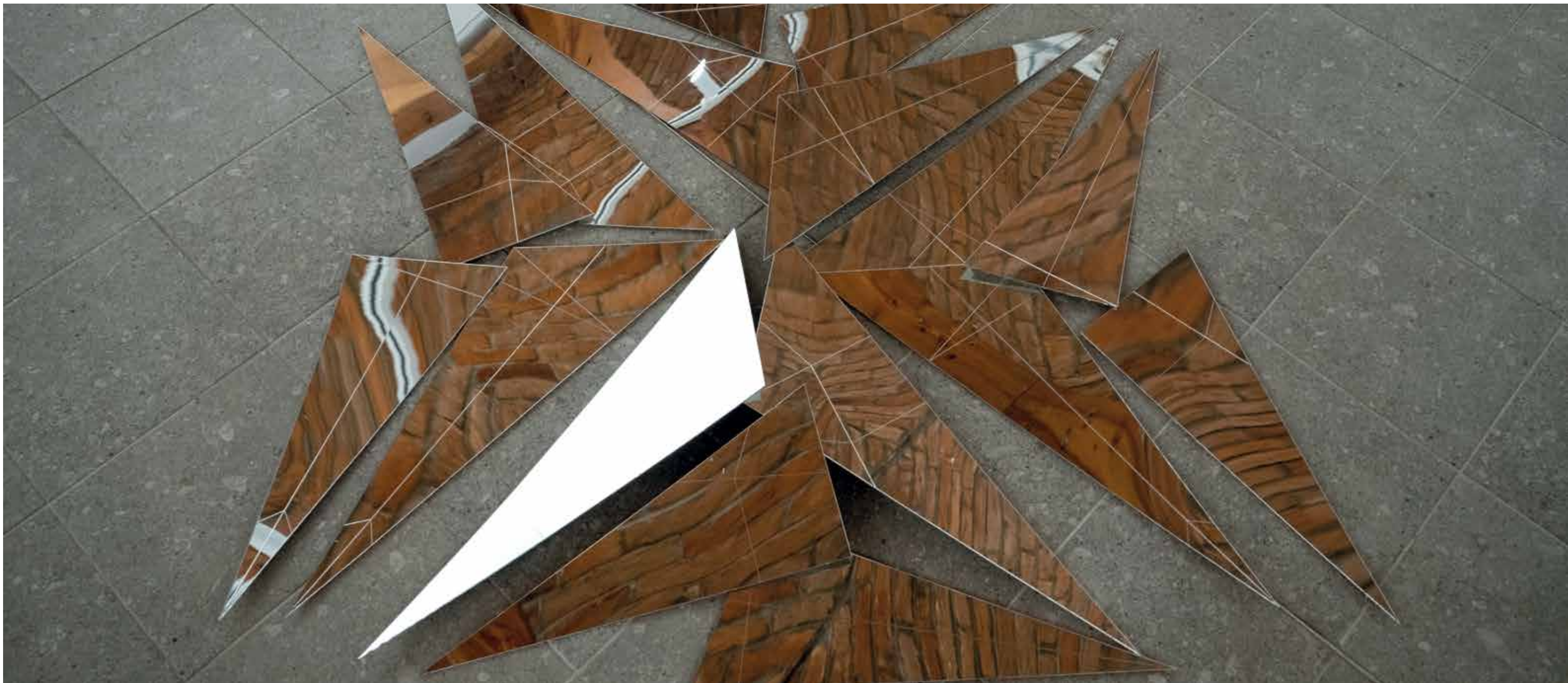
obraz z cyklu „Żurawie”

obraz z cyklu „Żurawie”

obraz z cyklu „Żurawie”

obiekt z cyklu „Żurawie”

instalacja „Poruszona symetria”

Druga praca prezentowana na wystawie to „Poruszona symetria”. Obiekt rzeźbiarski oparty o koncepcję dwudziestościanu Rudolfa Labana (1879–1958) – wybitnego choreografa i teoretyka ruchu. Laban był przede wszystkim tancerzem, a później nauczycielem tańca. Zaangażowany naukowo w teorię ruchu stworzył wiele pojęć w tej dziedzinie, jak i wynalazł ciekawe koncepcje i metody dydaktyczne, które pozwoliły wykształcić mu rzeszę wiernych absolwentów, zarówno tancerzy, jak i aktorów. Jego wpływ na współczesny taniec, choreografię, teatr a nawet ergonomię (jako składową architektury) nadały mu status postaci legendarnej. Jednym z zagadnień czy wręcz obsesją jego badań było poszukiwanie idealnego, uniwersalnego zapisu ruchu ludzkiego ciała, który, tak jak zapis nutowy, mógłby pozwolić w przyszłości tworzyć partytury dla choreografii. W tych poszukiwaniach dotarł do formy dwudziestościanu – bryły, której kształt odzwierciedla maksymalny zasięg ruchu postaci stojącej w jednym miejscu. Do „wyrysowania” gestami tych kątów tancerz musi poruszać się według listy zadań ruchowych przeznaczonych dla całego ciała. Ruchy te wykonuje w trzech płaszczyznach rozumianych jak osie w przestrzeni dwuwymiarowej, tak, by sięgać swoimi kończynami najdalej jak to możliwe, przybierając wyznaczone taneczne pozy. Michał Bałdyga podjął się realizacji wytyczania swojego dwudziestościanu, jednak dysponując ruchem ograniczonym przez niepełnosprawność – niedowład prawej ręki i nogi, spowodowany dziecięcym porażeniem mózgowym – nie mógł wykonać póz oczekiwanych we wzorze. Nie oznacza to jednak, że nie mógł wyznaczyć własnej bryły, będącej zapisem jego, jakże indywidualnego, zakresu ruchu po przekształconych płaszczyznach.

Metoda pracy Michała Bałdygi jest tutaj odwrotna do pracy przy schematach żurawi. Tym razem to gotowy wzór poddany został zabiegowi jako niepełna odpowiedź na zadane przez Labana pytania. Słynny choreograf tworząc uniwersalny zapis ciała człowieka i jego ruchów, podjął się próby oswojenia chaosu, jaki niosą ze sobą indywidualne uwarunkowania fizyczne. M. Bałdyga znowu skupia się na procesie zadawania pytań i odrzuca jedyne, a zatem zawsze błędne odpowiedzi. Nie podważając użyteczności idei dwudziestościanu dla sztuki choreografii, artysta przypomina nam, że próby stworzenia jednego wzoru na opis rzeczywistości muszą skończyć się porażką. Tym razem robi to, udzielając przekornie jednoznacznej i bezbłędnej odpowiedzi, która odrzucając rozwiązanie Labana, na nowo otwiera przestrzeń dla pytań i eksperymentów. Jeszcze raz zwraca naszą uwagę na proces jako drogę cierpliwego oczekiwania odpowiedzi.

Michał Ciesielski

instalacja „Poruszona symetria”

Katalog wydany przy okazji wystawy
Michała Bałdygi: „Działania na wzorach”
prezentowanej w Regionalnym Ośrodku Kultury
Kurator: Michał Ciesielski

Galeria Sztuki Regionalnego Ośrodka Kultury
www.rok.bielsko.pl
ul. 1 Maja 8, Bielsko-Biała
wystawa dostępna: 17 stycznia – 28 lutego 2025

Redakcja: Kinga Kościak
Zdjęcia prac: Szymon Karpiński (cykl „Żurawie”), Michał Bałdyga (instalacja „Poruszona symetria”)
Zdjęcie portretowe: Kaśka Jankiewicz
Projekt, DTP: Michał Bałdyga
www.baldygamichal.info

Wydawca: Regionalny Ośrodek Kultury, ul. 1 Maja 8, Bielsko-Biała
Druk: Augustana, Bielsko-Biała 2025
Nakład: 200 egz.

ISBN: 978-83-66882-33-1

Województwo
Śląskie

Regionalny Ośrodek Kultury
Bielsko-Biała

Regionalny Ośrodek Kultury
Bielsko-Biała

www.rok.bielsko.pl

ISBN 978-83-66882-33-1

9 788366 8 82331